

Posledná nedeľa po Zjavení, 6. 2. 2022, Mt 17,1-9

Oslovenie

Hranica medzi tým, čo poznáme a tým, čo iba tušíme máva v našom živote rôzne podoby. Keď na ňu narazíme, býva to výnimočný zážitok. Môže nás nadchnúť a môže nás vydesiť. A celkom iste je to typ zážitku, ktorý nie je všedný a nie každý ho vôbec niekedy vo svojom živote spozná. Dnešná posledná nedeľa po Zjavení nás stavia pred túto tému. Na pozadí príbehu o Ježišovom premenení nás vedie k zamysleniu nad našimi hraničnými situáciami a zážitkami a nad tým, čo znamenajú pre nás a pre ľudí okolo nás. Modlime sa o dar Ducha svätého, aby naše uvažovanie bolo vedené jeho mocou a slúžilo nám im všetkým ľuďom na posilnenie a priblíženie sa tomu obrazu, na ktorý nás stvoril náš Stvoriteľ.

Modlitba o dar Ducha svätého:

Všemohúci Bože, prenikni nás svojím Duchom svätým, aby sme tu zhromaždení vo zvesti tvojho slova rozpoznali pravdu o nás a o moci tvojej spravodlivosti. Obnov nás svojou milosťou, aby sme ako Tebou zachránení v nádeji konali všetko pre skutočnú službu našim bližným. O to ťa prosíme v mene Pána Ježiša Krista. Amen.

Kázeň Mt 17,1-9

O šesť dní vzal Ježiš so sebou Petra, Jakuba a jeho brata Jána a vyviedol ich na vysoký vrch, kde boli sami. Tam sa pred nimi premenil: tvár sa mu zaskvela sťa slnko a rúcho mu zbelelo ako svetlo. A hľa, zjavil sa im Mojžiš a Eliáš a rozprávali sa s ním. Peter na to povedal Ježišovi: „Pane, je dobre, že sme tu. Ak chceš, urobím tu tri stany: jeden tebe, jeden Mojžišovi a jeden Eliášovi.“ Kým ešte hovoril, zahalil ich jasný oblak a vtom bolo z oblaku počuť hlas: „Toto je môj milovaný Syn, ktorého som si obľúbil. Jeho počúvajte!“ Keď to učeníci počuli, padli na tvár a veľmi sa báli. Ježiš však prišiel, dotkol sa ich a povedal: „Vstaňte a nebojte sa!“ Keď pozdvihli oči, nevideli nikoho, iba samého Ježiša. Keď schádzali z vrchu, prikázal im Ježiš: „Nehovorte nikomu o tom videní, kým Syn človeka nevstane z mŕtvych.“

Aký úžasný príbeh! Zažiť dotyk večnosti a ocitnúť sa na hranici toho, čo poznáme ako náš svet. Vidieť a cítiť niečo, čo ďaleko presahuje naše chápanie. Kto by sa chcel z takého miesta vrátiť? A to, že ten príbeh niekto vyrozprával – to si vyžadovalo poriadnu porciu odvahy. Bola to totiž veľmi intímna skúsenosť, ktorú tam Peter, Jakub a Ján zažili s Ježišom. A takéto zážitky nehovoríme len tak. Nechceme byť zranení otázkami a pochybnosťami. Pretože toto je naozaj niečo, čomu je ťažké uveriť, však? Aké je teda poslanstvo tohto príbehu pre nás dnes? Dá sa vôbec nejaké poslanstvo pre dnešok v tomto príbehu nájsť? Pokúsme sa o to.

To, o čom sme čítali, pravdepodobne nebola jediná skúsenosť tohto druhu, ktorú mal Ježiš počas svojej pozemskej služby. Slová, ktoré zazneli počas tejto udalosti: „Toto je môj milovaný Syn“ sú známe aj z iného kontextu. Zneli pri Ježišovom krste, keď vychádzal z rieky Jordán. Aj Ježišov krst teda evanjelisti podávajú ako skúsenosť blízkeho osobného kontaktu s nebeským svetom. Známy je tiež príbeh o vytrhnutí Eliáša zo života priamo do nebies. Máme tu teda dočinenia so zaužívaným typom príbehu, ktorý sa viaže na výnimočné postavy vo výnimočných chvíľach. Byť na hranici toho, čo poznáme a toho čo je nám zasľúbené ako dokonalý a stále neznámy svet – to je vlastne podstata náboženskej viery a zážitkov s ňou spojených.

V evanjeliách je viacero zmienok o tom, že Ježiš sa ráno vyšiel modliť do samoty. Bližšie podrobnosti týchto chvíľ nám zostávajú skryté – patria k Ježišovmu najintímnejšiemu duchovnému životu. Text evanjelia, ktorý sme čítali, však naznačuje, že Ježišove modlitby v samote, v prírode, mohli byť spojené s podobnými skúsenosťami intenzívneho kontaktu s tým, čo nás presahuje.

Chvilé hlbokého spojenia s Božím večným svetom sú dôležitými momentami v živote mesiáša Ježiša Krista. Boli zdrojom toho, čo hovoril a robil, boli zdrojom jeho sily a pokoja, o ktorom tak pôsobivo hovoria evanjeliá.

Skúsme teraz najprv lepšie pochopiť kontext, do ktorého je tento príbeh zasadený. Je pozoruhodný. Prvá dôležitá poznámka je, že tento príbeh prerozprávali všetky tri synoptické evanjeliá a všetky tri ho podávajú s mimoriadne veľkou mierou zhody v podrobnostiach: Peter najprv povie Ježišovi, že je Kristus, Boží Mesiáš. Ježiš toto vyznanie prijíma s uznaním, no hneď po ňom koriguje vtedy rozšírenú predstavu o Mesiášovi ako o víťaznom politickom vodcovi a hovorí, že on, Mesiáš, musí trpieť, byť odmietnutý a ukrižovaný a na tretí deň vstať z mŕtvych. Ráznymi slovami odmieta aj Petrov pokus odradiť ho od tejto cesty. Napokon hovorí, že aj učeníci, ak ho budú verne nasledovať, budú musieť každý deň znášať prenasledovanie a nieť svoj kríž.

Práve v naznačení nastávajúceho utrpenia spočíva hlavný význam a zmysel príbehu o Ježišovom premenení. V prvom rade je to on, kto tu čerpá posilnenie v príprave na najrozhodujúcejšiu a najtážšiu časť svojho poslania. Ale aj učeníci sú tu predstavení ako tí, čo budú potrebovať silu, svetlo a istotu, aby mohli čeliť následkom jeho utrpenia. Preto ich Ježiš berie so sebou, aby im dal účasť na tejto veľmi osobnej a intímnej udalosti.

V Lukášovom podaní tejto udalosti nachádzame ešte jedno pozoruhodné spresnenie Ježišovho rozhovoru s Mojžišom a Eliášom. Rozprávali sa o jeho smrti v Jeruzaleme. Takže všetko, čo evanjeliá hovoria o Ježišovom pôsobení, učení, slovách a skutkoch, to všetko nebola náhoda, ale dôsledok Božieho plánu spásy. A v modlitbe a skúsenostiach, ako je táto, Ježiš naberal istotu a silu, že to, čo sa deje v jeho živote, má hlboký zmysel a účel pre celé ľudstvo.

Druhou zaujímavosťou tohto príbehu je, že Ježiš sa výnimočne nestáhuje do úzadia sám, ale berie so sebou aj troch najbližších učeníkov, Petra, Jakuba a Jána. Musel to byť pre nich celkom zvláštny, ak nie šokujúci zážitok. Rozprávanie príbehu to aj náležitým spôsobom zdôrazňuje: Keď videli žiarivú tvár a rúcho Pána biele ako svetlo, a keď počuli hlas z oblaku, padli na tvár a veľmi sa báli. Áno, ocitnúť sa na hranici sveta, ktorý poznáme a toho, o ktorom len tušíme, že jestvuje je nielen prekvapujúce a prítlačivé, ale aj desivé.

Možno by sme si mali položiť otázku, aký bol Ježišov motív, keď týchto troch učeníkov výnimočne zobral so sebou, aby s ním prežili tento výsostne intímny zážitok? Asi to nebolo preto, lebo im chcel dopriať extatické pocity, alebo im dať pocit výnimočnosti, aby sa mohli chváliť s takýmto špeciálnym zážitkom. S najväčšou pravdepodobnosťou bolo jeho zámerom posilniť ich a pripraviť na to, čo príde v ich živote ako jeho nasledovníkov. Bola to skúsenosť, ktorá im mala pomôcť uvedomiť si, kto Ježiš skutočne je. Jeho premena ich prinútila uvedomiť si, že jeho pôvod a pôvod jeho moci nie sú v tomto svete, že jeho vlasť je ríšou svetla, že za ním stojí a že ho podporuje nekonečne vyššia sila než všetky sily zla.

Ako však učeníci spracovali tento zážitok? Zdá sa, že tento špecifický spôsob prípravy na utrpenie a službu zvestovania vôbec nepochopili. Na ceste na Olivovú horu, do Getsemane,

Peter uistil Ježiša, že ho nikdy nezaprie a neopustí, aj keby s ním mal ísť na smrť – a o pár hodín ho zaprel. Pri Ježišovej modlitbe v Getsemne títo traja jeho najbližší učeníci zaspali, hoci im povedal, že veľmi potrebuje ich bdieť prítomnosť. Všetci zutekali, keď ho zatkli. Po jeho zmrtvychvstaní pochybovali o hodnovernosti správy o vzkriesení, skrývali sa a vôbec nemali ani najmenší dôvod presvedčať iných o tom, že Ježišovo dielo lásky a odpúšťania neskončilo na krížia, ale žije ďalej.

Na základe tejto skúsenosti si učeníci mali uvedomiť niečo dôležité nielen pre situácie, ktoré mali v krátkom čase nastať, ale aj pre všetky ostatné situácie v živote. A to je posolstvo tohto príbehu pre nás dnes. Naša existencia nie je náhodnou udalosťou. Je pevnou súčasťou Božieho láskavého úmyslu s týmto svetom. Sme obklopení poznaním, ktoré má o nás Pán Boh, obklopení jeho láskou a jeho dobrými úmyslami s nami, obklopení neustálou pozornosťou nášho Stvoriteľa a Pána.

Musíme si uvedomiť, že konečný cieľ našej životnej cesty nie je v tomto svete, ale že nás čaká viac, že nás niečo očakáva, niečo, čo nedokážeme opísať slovami, ale iba symbolmi ako to urobili aj učeníci, ktorý boli svedkami Ježišovho premenenia, keď používali symboliku svetla a pocit istoty, ktorý nechceli opustiť.

Ten tretí a snáď najdôležitejší odkaz celého príbehu o Ježišom premenení je v jeho závere. Nasledovanie Krista sa nevyčerpáva v mystických zážitkoch ani v extatických pocitoch vytrhnutia z každodenného života. Ak takéto zážitky aj máme, nesmú sa stať čímisi ako droga pre náš život, čímisi, bez čoho by sme neodkázali žiť každodenný život. Zdá sa, že pre Petra, Jakuba a Jána mal stačiť ten jeden jediný mystický zážitok s Ježišom. Ostatní učeníci vlastne nemali ani ten. Napriek tomu, ich povolanie nie je k rozjímaniu ani k senzáčným duchovným zážitkom. Povolanie nasledovníkov mesiáša Ježiša Krista je v tomto príbehu naznačené veľmi prozaicky: zísť z vrchu premenenia do každodenného všedného života a tam naplňovať ideály, ktoré Ježiš zvestoval. Zážitok premenenia je čosi, k čomu sa môžu vracieť, čerpať z neho silu a uistenie o zmysluplnosti svojej služby. Ale nie je to cieľ, nie je to stav, ku ktorému by sa mali za každú cenu vracieť.

Cieľom je to, čo je jadrom Ježišovej zvesti: skláňať sa k tým, ktorých spoločnosť odmieta, vrátiť im dôstojnosť, zaceliť trhliny ľudského spoločenstva, narovnať krivdy a pripraviť sa na stretnutie s novou dokonalosťou tak ako to zvestoval aj prorok Izaiáš, ktorého slová sme počuli ako liturgický text: „Nespomínajte predchádzajúce veci a o dávnych nerozmýšľajte. Hľa, robím čosi nové, teraz to klíči, či to nebadáte? Áno, urobím cestu na púšti a rieky na pustatine. Bude ma uctievať poľná zver, šakaly a pštrosy, lebo som priviedol vodu na púšť a rieky na pustatinu, aby som napojil svoj ľud, svojho vyvoleného. Ľud, ktorý som utvoril, bude rozhlasovať moju chválu.“ Amen.

Modlitba

Všemohúci Bože, Ty si svojou blízkosťou dal nahliadnúť svojmu synovi za hranice nášho sveta, aby si ho utvrdil a posilnil v jeho poslaní. Ďakujeme ti, že aj nás posilňuješ vedomím o večnosti, sile a veľkosti toho sveta, ktorý presahuje naše chápanie. Prosíme ťa, spolu s tými, ktorí žijú v strachu, ktorých bolesť je neznesiteľná a nemajú viac síl, ktorým sa nedostáva útechy a zúfajú si v sklamaní, prehovor k nim a prehovor k nám. Umlč strach a zachráň nás. Prosíme ťa spolu s tými, ktorí túžia po mieri. Umlč tých, čo rinčia zbraňami a hrozia vojnou, tých, čo zastrášujú slabých a ľžami obhajujú svoju moc. Ty, ktorý všetko činíš nové, obnov

srdcia ľudí, aby žili pre mier. Prosíme ťa s tými, čo hladujú. Podaj svoju sýtiacu ruku tým, čo všetko stratili, čo musia žiť na ulici, tým, čo nemajú chlieb na dnešný ani zajtrajší deň. Prebud' v nás ochotu pomáhať im. Prosíme ťa so všetkými, ktorí hľadajú tvoju prítomnosť a potrebujú vedieť, že si pre nás pripravil večnosť. Nedovoľ, aby ich pokrytectvo a neporiadok v cirkvi obrali o vieru. Nauč nás žiť tak, ako nás to učil tvoj syn mesiáš Ježiš Kristus. Amen.

Otče náš, ktorý si v nebesiach. Posväť sa meno Tvoje! Príd' kráľovstvo Tvoje! Bud' vôľa Tvoja, ako v nebi, tak i na zemi! Chlieb náš každodenný daj nám dnes! A odpusť nám viny naše, ako aj my odpúšťame vinníkom svojim! I neuved' nás do pokušenia! Ale zbav nás zlého! Lebo Tvoje je kráľovstvo i moc i sláva na veky. Sláva Bohu: Otcu, Synu i Duchu Svätému, ako bola na počiatku, teraz, i vždycky, i na veky vekov, amen.